

## **A KÚRIA mint felülvizsgálati bíróság**

*Pfv.III.21.591/2013/5.szám*

*A Kúria a Dr. Magyar György és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Magyar Gábor ügyvéd) által képviselt felperesnek az ügyintéző által képviselt I.r. és a jogtanácsos által képviselt II.r. alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Székesfehérvári Törvényszék előtt 32.P.20.839/2012. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.21.679/2002/5. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről 13. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő*

*í t é l e t e t:*

*A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.*

*Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alpereseknek külön-külön 20.000 (húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, míg külön felhívásra térítsen meg az államnak 103.300 (százháromezer-háromszáz) forint kereseti illetéket.*

*Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.*

*I n d o k o l á s*

*A felperes a keresetében a Ptk. 349. §-a és a 339. §-a alapján 1.033.184 forint és ennek 2011. február 1. napjától járó késedelmi kamatának egyetemleges megfizetésére kérte az alperesek kötelezését, arra hivatkozással, hogy az I.r. alperes az előtte folyamatban volt perben jogellenesen járt el, amikor „félreértette” a 213/2008. (VIII.29.) Korm. rendelet (R.) hatályát és azt nem alkalmazta megfelelően. Annak az 1. § (4) bekezdés b) pontja nem zárta ki a rendelet alkalmazhatóságát, a jogértelmezési nehézségekre tekintettel pedig indokolt lett volna az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése. Álláspontja szerint a kormányrendelet az irányelvet megfelelően ültette át a magyar jogba; a tagállami bíróság köteles a belső jogot úgy értelmezni, hogy a 85/577/EGK irányelv eredményének eléréséhez a lehető legteljesebb mértékéig figyelembe vegye annak szövegét és célját, megfeleljen az Európai Unió működéséről szóló szerződés 288. cikk harmadik bekezdésének. A felperes nem lett volna pervesztes, ha a*

bíróságok az uniós jogot helyesen alkalmazzák. Az uniós jog felróható megsértésével okozott kárért a kártérítési felelősség három feltétele megvalósult. Mivel a luxembourgi bíróság precedens döntései az állam felelősségéről szólnak, ezért érvényesítette követelését a II.r. alperessel szemben is, a Ptk. rendszerében azonban a kártérítésért az I.r. alperes felel.

Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték. Az I.r. alperes arra hivatkozott, hogy részéről a jogellenesség hiányzik, és ez önmagában elegendő a kereset elutasításához. Az előzményi per felperest marasztaló ítélete nem alapozza meg a felperes kártérítési igényét és nem vezethet eredményre az a kereset, amely a jogerős ítélet tartalmát kifogásolja. A kártérítési per nem újabb jogorvoslati fórum, ami lehetővé teszi a jogerős ítélet kártérítési per keretében történő felülvizsgálatát. A II.r. alperes arra hivatkozott, hogy a felperessel semmilyen polgári jogviszonyba nem került, és nem szerve az I.r. alperes; a közjogi szervek, intézmények önálló jogi személyek és tevékenységükért saját felelősséget viselnek. Az Európai Unió elveinek és szabályainak a magyar jogba való átültetésének elmaradásáért, vagy nem megfelelő teljesítéséért a tagállam az Európai Bíróság előtt felel, ez azonban az állam közjogi felelőssége. A felperes maga állította, hogy a kormányrendelet az irányelvet megfelelően ültette át a magyar jogba.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Rámutatott arra, hogy helyesen hivatkozott a felperes arra, hogy az alapügyben eljáró I.r. alperes az üzleten kívüli fogyasztóval kötött szerződésekről szóló R. tárgyi hatályát tévesen állapította meg és nem helytálló a másodfokú ítéletnek az a hivatkozása, miszerint az R. nem alkalmazható az ingatlanközvetítéssel létrejött megbízási szerződésekre. Az azonban nem állapítható meg, hogy a helyes értelmezés esetén a felperes az ingatlanközvetítő által indított perben pernyertes lett volna és nem keletkezett volna fizetési kötelezettsége, melynek mértéke és terjedelme e per keretében nem vizsgálható. Ezen alapult az I.r. alperessel szembeni kereset elutasítása, míg a II.r. alperest érintő döntés indoka pedig az volt, hogy a kereset szerint a II.r. alperes az I.r. alperes szerve, de ez nem helytálló.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az elsőfokú bíróság érdemi döntésével egyetértett; az előzményi perben nem tárták fel kellő mértékben a tényállás azon elemeit, amelyek alapján arra a következtetésre lehetett volna jutni, miszerint az adott jogvitára az R. nem alkalmazható. Nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor arra a következtetésre jutott; az I.r. alperes tévesen állapította meg, miszerint az R. azért nem alkalmazható, mert az ingatlanközvetítéssel létrejött megbízási szerződésekre az R.

hatálya nem terjed ki. Az I.r. alperes jogalkalmazási hibát vétett, ez azonban önmagában nem elégséges a Ptk. 349. § (1) bekezdésében szabályozott kártérítési felelősség megállapítására. A felperes által igényelt kár, vagyonában bekövetkezett értékcsökkenés, annak mértéke nem bizonyított, miként az I.r. alperes magatartásával fennálló okozati összefüggés sem. Nem vonható le olyan következtetés, hogy a felperes a jogalkalmazási tévedés hiányában mindenképpen pernyertes lett volna. A felperes maga állította, hogy az irányelvben írtakat az R. megfelelően ültette át a magyar jogba, ezért nem volt szükség az előzetes döntéshozatali eljárásra. A II.r. alperest az önálló jogi személyiséggel rendelkező szervezetek kártérítési felelősséget megalapozó magatartása miatt nem terheli egyfajta mögöttes felelősség. Az I.r. alperes téves jogalkalmazásáért - ha ilyen a kártérítési felelősséget megalapozó módon történt - az I.r. alperesnek kell felelnie.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet és annak hatályon kívül helyezését és új határozat meghozatalával a keresetnek való helyt adást kért. A jogerős ítélet jogszabálysértő, mert a Ptk. 237. § (2) bekezdésének, a Ptk. 339. § és 349. §-ának, az R. 1., 3. és 4. §-ának téves értelmezésén alapul, figyelmen kívül hagyja az Európai Unió Bíróságának a közvetett hatállyal és az uniós jog téves alkalmazásával okozott kárért fennálló tagállami felelősséggel kapcsolatos joggyakorlatát, ellentétes a fogyasztók védelméről szóló 1985. december 20-i 85/577/EGK tanácsi irányelv hatékony érvényesülésének követelményével, sérti az Európai Unió működéséről szóló Szerződés 267. cikkét. Az alapügyben eljáró bíróságok félreértették az R. tárgyi hatályát szabályozó rendelkezéseit, amit a kártérítési perben született jogerős ítélet is megállapított. A jogértelmezési nehézségre tekintettel indokolt lett volna az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése, és az I.r. alperes nem ismerte fel, hogy az uniós jog alkalmazásának és értelmezésének a kérdése merült fel az alapügyben. Az I.r. alperest terhelte az a kötelezettség (nem volt jogorvoslati lehetőség a határozatai ellen), hogy az irányelv értelmezése tekintetében az előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezze. A tagállami felelősség megállapíthatósága körében több európai bírósági ítéletére hivatkozott, amelyek alapján az a következtetés vonható le, hogy az állam felelős a közösségi jog megsértésével a magánszemélyeknek okozott kárért, függetlenül attól, hogy az állam melyik szerve felelős a cselekményéért, vagy mulasztásáért. A közösségi jog három feltétel együttes fennállásakor biztosítja a kártérítéshez való jogot, nevezetesen ha a megsértett jogszabály célja, hogy a magánszemélyeket jogokkal ruházza fel, a jogsértés kellően súlyos és fennáll a közvetlen okozati összefüggés a kötelezettség állam általi megsértése és a jogsérelmet szenvedett személyek kára között. Hivatkozott többek között az un. Köbler ügyben hozott ítéletre; a jogok megsértését jelentő végleges ítélet ellen rendes

úton fellebbezni már nem lehet, a magánszemélyeket nem lehet megfosztani az állami felelősség megállapításának lehetőségétől és ezáltal jogaik megfelelő védelmének lehetőségétől. Az az elv, mely szerint a tagállam köteles megtéríteni a magánszemélyeknek okozott olyan károkat, amelyek a közösségi jog felróható megsértéséből erednek, akkor is alkalmazandó, ha a kérdéses jogsértés a végső fokon ítélkező bíróság határozatából ered. Az I.r. alperes, mint végső fokon eljáró bíróság elmulasztotta az irányelv értelmezésével kapcsolatos előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, elmulasztotta alkalmazni az irányelvet átültető nemzeti jogszabályokat. Az irányelv fogyasztóvédelmi szabályokat tartalmazott, amelyek - alkalmazhatóságuk esetén - eldöntötték volna az alapeljárásban a per tárgyává tett jogvitát. Ezáltal a közösségi jog felróható megsértésével okozott kárért fennálló felelősség három feltétele megvalósult. A II.r. alperes perlése arra figyelemmel történt, hogy az európai bírósági ítéletek mindvégig az állam felelősségéről szólnak, míg az I.r. alperes perlésének pedig az az oka, hogy a Ptk. rendszerében nem ismert az állam helytállási kötelezettsége az elkülönült jogi személyiséggel rendelkező állami szerv által okozott károkért. Állította, hogy az R. és az uniós jog helyes alkalmazása esetén az alapperben legalább részben pernyertes lett volna, mert az ingatlanközvetítői megbízási szerződés semmisségére figyelemmel a felek között elszámolási viszony jött létre és az elszámolás nem eredményezhet olyan helyzetet, mint ami a szerződés érvényessége esetén keletkezett volna, és nem állhat be mindaz a joghatás, ami az érvényes szerződéshez fűződne. Az I.r. alperes a jogalkalmazási hiba miatt a pernyertesség reményét vette el a felperestől. Ha a kártérítési perben eljáró bíróság kötve lenne az alapperben eljáró bíróság uniós jogba ütköző álláspontjához, akkor soha semmilyen ügyben nem lehetne kártérítést kapni a jog téves alkalmazásáért. Éppen az a lényege egy ilyen bíróság/állam elleni kártérítési pernek, hogy az eljáró bíróság kénytelen felülvizsgálni, hogy helyes volt-e ahogyan az alapperben eljáró bíróság az uniós jogot értelmezte és e vonatkozásban az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése nem mellőzhető. Amennyiben kérdéses, hogy a kártérítési felelősségnek a felperes által hivatkozott ügyekben felállított követelményei az adott ügyben teljesültek, indokolt az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése.

Az I.r. alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte.

A II.r. alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte, mert az adott ügyben a tagállami kártérítési felelősség feltételei nem teljesültek.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Kúria azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

Az alperesek kártérítő felelősségének elbírálásához szükséges bizonyítást a bíróságok lefolytatták és érdemben helyes, megalapozott döntést hoztak.

A felperes a keresetét a Ptk. 349. §-ának (3) bekezdésére és a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdésére alapította. Bírósági jogkörben okozott kárról akkor lehet szó, ha az az igazságszolgáltatás gyakorlásával, tehát a bíróság feladatainak teljesítése körében megvalósított tevékenységgel, vagy mulasztással okozati összefüggésben keletkezett. Az ilyen kár megtérítését igénylőnek kell az általános szabályoknak megfelelően bizonyítani, hogy a bíróság jogellenes tevékenységével, vagy mulasztásával okozati összefüggésben kára keletkezett.

Az adott esetben nem volt vitás, hogy a felperes által hivatkozott Irányelv és az alapperben tévesen alkalmazott R. megfelelt egymásnak, ezt a felperes sem vitatta. A felperes a felülvizsgálati kérelmében azt sérelmezte, hogy az egymásnak egyébként megfelelő hazai és európai jogot tévesen alkalmazták az alapügyben eljáró bíróságok; az I.r. alperes elmulasztotta, mint végső fokon eljáró bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezést az Európai Unió Bírósága előtt és elmulasztotta alkalmazni az irányelvet átültető nemzeti jogszabályokat, így különösen a fogyasztót megillető elállási jogra történő kioktatás elmaradásának semmiségi jogkövetkezményeit. A II.r. alperes kártérítő felelősségét az uniós ügyekben hozott ítéletekre alapította, mert ez utóbbiak mindvégig az állam felelősségéről szólnak. A kárát abban az összegben határozta meg, amit az ingatlanközvetítő cégnek az uniós jog téves alkalmazásával meghozott jogerős ítélet alapján megfizetett. Ebben látta az alperesek jogellenes magatartását a kártérítési felelősség szempontjából, állítása szerint az alapügyben hozott jogerős ítélet sérti a magyar jogot. Az pedig nem vitás követelmény, hogy az uniós joggal összhangban kell értelmezni az alkalmazott hazai jogot, ahogy ezt több európai bírósági ítélet is kimondja.

Helyesen állapította meg a jogerős ítélet, hogy az adott esetben, mivel a felperes az I.r. alperes bírósági jogkörben okozott kárát állította, az I.r. alperes eljárásának a vizsgálatára kerülhetett sor, és a II.r. alperest nem terheli ezzel kapcsolatban mögöttes felelősség, ugyanis amennyiben az alapüggyel kapcsolatos jogellenes magatartás megállapítható, a kártérítési felelősség további feltételeinek fennállása esetén csak az I.r. alperes kártérítő felelőssége állapítható meg.

A felperes felülvizsgálati állítása és egyben támadása az, hogy az I.r. alperes alapügyben hozott jogerős ítélete téves jogértelmezéssel, az R. tárgyi hatályának téves megállapításával neki kárt okozott. A helyes döntés meghozatalát eredményezte volna, ha az I.r. alperes az előzményi perben él az előzetes

döntéshozatali eljárás kezdeményezésével. A perbeli jogerős ítélet pedig azért jogszabálysértő, mert tévedett, amikor az I.r. alperes jogellenes magatartása hiányában a kár, illetve az okozati összefüggés hiányára hivatkozással utasította el a keresetet. Állítása szerint az R. és az uniós jog helyes alkalmazása esetén az alapperben legalább részben, mindenképpen pernyertes lett volna; az ingatlanközvetítői szerződés semmisségére tekintettel a felek között elszámolási viszony jött létre, így nem a teljes jutalékot, hanem csak az igazolt költségeket kellett volna megfizetni. A felperes jogi álláspontja szerint a kártérítési pernek éppen az a lényege, hogy az eljáró bíróság kénytelen felülvizsgálni, hogy helyes volt-e, ahogyan az alapperben eljáró bíróság az uniós jogot értelmezte és e vonatkozásban az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése nem mellőzhető.

A felülvizsgálati eljárásban a Kúria azt vizsgálhatja, hogy a felülvizsgálati kérelemben írt okokból jogszabálysértő-e a jogerős ítélet azon az alapon, amelyen jogszabálysértéseket a felperes megjelölt, a felülvizsgálat kereteire és korlátaira figyelemmel.

A felperes a megjelölt jogszabálysértéseket valójában arra alapítja, hogy az alapperben tévesen alkalmazott R. rendelkezéseinek téves értelmezése okozta a kárát, és ha az alapperben eljáró bíróság felismerte volna, hogy uniós jogra kell figyelemmel lennie, az előzetes döntéshozatal iránti eljárást kezdeményeznie kellett volna, mert ez esetben nem került volna sor a téves jogalkalmazásra.

A felperes keresete folytán a perben elsődlegesen nem a felperes által hivatkozott R. megfelelő értelmezése a kérdés, hanem ezt megelőzően annak a megválaszolása, hogy a bírósági jogkörben okozott kár megtérítésének a feltételei a perbeli tényállás mellett fennállnak-e. Ezért nem az volt tehát az eldöntendő kérdés, hogy a felperes pernyertes lehetett volna-e az alapperben, és az általa hivatkozott szerződés semmissége megállapítható-e, ha a felperes által hivatkozott R. helyes alkalmazására sor kerül, hanem az, hogy az alapper ítélete szenved-e kirívóan súlyos hibában, van-e olyan téves jogértelmezés, amely felróható és ami alapja lehet a kártérítési igényének, de kárként nem az alapperben meg nem kapott követelésének. A kártérítési per bírósága ugyanis nem vizsgálhatja felül a jogerős ítéletet, erre tévesen hivatkozik a felperes a felülvizsgálati kérelmében. A kártérítési per nem lehet a korábbi döntés jogorvoslata, a kártérítés alapjául nem szolgálhat, ha a fél a korábbi döntést jogszabálysértésre hivatkozva továbbra is vitatja. A felperesnek az alperesek elleni keresete pedig ezen alapul, amikor pervesztes félként a jogerős ítéletben megítélt marasztalást vitatva, annak összegét kártérítésként követeli az őt annak megfizetésére kötelező bíróságtól, illetve az államtól. Az ide is érvényes elvek a Bszi. és a Pp. rendelkezésein alapulnak; a döntés mindenkire nézve, így a kártérítési per bíróságára is kötelezőek és az anyagi jogerőre figyelemmel a bíróság döntése végleges. Az említettek azonban nem jelentik azt, hogy a bírósági

ítélet, miközben az nem érinthető és nem bírálható felül, ne lehetne olyan, amely kárt okoz, de az a kár nem lehet az, amire az alapper bírósága a felperest kötelezte.

Ebben a perben az alperesek kártérítő felelőssége ahhoz képest ítéltető meg, hogy az alapperben hozott jogerős ítélet - amely megítélte az ingatlannal kapcsolatos megbízási szerződésen alapuló igényt - az európai joggal harmonizált hazai jogot sérti-e. Ehhez képest pedig az az elsődleges kérdés, hogy fennállnak-e a bírósági jogkörben okozott kártérítés feltételei, mégpedig ahhoz képest, ahogy az alapperben a jogerős ítélet született. Az adott esetben ez az eldöntendő kérdés, nem pedig az, hogy a felperes által hivatkozott irányelvnek megfelelő értelmezés alapján született-e az alapperben a jogerős ítélet. A keresetet elutasító jogerős döntés indoka az volt, hogy bár az előzményi perben a bíróság az adott szerződésre vonatkozó R. tárgyi hatályát tévesen állapította meg, így megállapítható, hogy az I.r. alperes jogalkalmazási hibát vétett, ám ez önmagában nem elégséges a kártérítő felelősségének a megállapításához; a felperes által igényelt kár, a vagyonában bekövetkezett értékcsökkenés, annak mértéke nem volt bizonyított, miként az I.r. alperes magatartásával fennálló okozati összefüggés sem. Ebből nem vonható le olyan következtetés, hogy a felperes a jogalkalmazási tévedés hiányában mindenképpen pernyertes lett volna. A jogerős ítélet helyesen állapította meg, hogy az előzményi perben az I.r. alperes részéről megállapítható jogalkalmazási hiba önmagában a kártérítő felelősség megállapításához nem elegendő.

A felperes által is hivatkozott Köbler ítélet szerint a végső bírói fórum jogsértése miatt kártérítést kell kapnia a károsultnak; ez az elv nem sérült, hiszen az adott esetben ehhez jogsértő ítélet kellene. Így tehát a jogerős ítélet nem sértett sem hazai, sem európai jogot, amikor nem állapított meg kártérítési felelősséget.

Az I.r. alperessel szemben érvényesített bírósági jogkörben okozott kártérítési igény elbírálása megfelel az európai jognak, így a felperes által hivatkozott Köbler ítéletnek is. Ehhez az ügyben az alapper ítéletében szereplő ingatlanközvetítésre létrejött megbízási szerződésre vonatkozó jogi kérdés tárgyában hozott döntés jogszabálysértő volta aszerint ítéltető meg, ahogy az a hazai anyagi és eljárási szabályok szerint született, nem pedig attól független tartalmú értékeléssel.

Az EK szerződés 234. cikke akként rendelkezik, hogy a tagállam jogerős határozatot hozó bírósága köteles az Európai Bíróság előzetes döntését kérni, ha az alkalmazandó közösségi jogszabály bármilyen, a közösségre is kiható értelmezésre szorul. A felperes maga sem vitatta, hogy az általa hivatkozott irányelvben írtakat az R. megfelelően ültette át a magyar jogba, ezért az előzetes döntéshozatali eljárás indokoltsága nem merült fel, miként amiatt sem, hogy az értelmezése miként történt az előzményi perben.

A fent kifejtettekre figyelemmel a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő,

ezért azt a Kúria a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperes a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni a II.r. alperesnek a felülvizsgálati eljárási költségét, az I.r. alperesnek perköltség igénye nem volt, ezért erről rendelkezni nem kellett, míg a felülvizsgálati illeték viseléséről szóló rendelkezés a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdésén alapul.

Budapest, 2014. február 28.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Almásy Mária s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

kúriai tisztviselő  
HM